

Het derde eiland

De Azoren liggen zo'n 1500 km ten westen van Lissabon, bijna middenin de Atlantische Oceaan. Alle eilanden zijn verschillend. Terceira is de naam van het derde eiland wat is ontdekt door de Portugezen in de 15e eeuw. De Azoren zijn bijna altijd Portugees geweest, de Spanjaarden zijn een tijdje de baas geweest, maar die zijn na zo'n 50 jaar bezetting voorgoed verjaagd.

TEKST EN FOTO'S **MARION HAARSMA**
ONDERWATERFILM.NL

Terceira is een klein eiland (20-30 km), bezaaid met oude vulkanen en er zijn drie grote kraters, calderas genoemd. Een van de meest interessante plekken is de Algar do Carvao. Dit is een lege kraterpijp, waaruit de lava is weggestroomd via een lager gelegen uitgang. De pijp is 90 meter diep en is 3200 jaar geleden gevormd. De bezoekers lopen door de oude lavagangen en van de bodem van de krater kan via de opening naar buiten worden gekeken. De verschillende gesmolten gesteentes zijn bijzonder van kleur en vorm. Door de regen, die in de krater valt is het er erg vochtig. Hierdoor kunnen er veel mossen groeien en kunnen zich ook prachtige kleine stalactieten en stalagmieten vormen.

ONDERZEESE BERGEN De eilanden van de Azoren zijn ontstaan door vulkanische uitbarstingen. Eigenlijk zijn het onderzeese bergen, op de bodem van de oceaan, die soms een beetje boven water uitsteken. Zelfs tussen de ei-

Wrak van de Lidador

landen, die op gezichtsafstand liggen, is het vaak 2000 meter diep. Dit maakt het gebied aantrekkelijk voor grote vissen en zeezoogdieren zoals walvissen en dolfijnen. Helaas is het niet mogelijk om met de walvissen te snorkelen, maar met de dolfijnen is dat wel mogelijk.

Het klimaat wordt beïnvloed door de warme golfstroom. Het water rond de eilanden heeft een bijna constante temperatuur, die schommelt tussen de 18-22 graden. Ook in de winter wordt het niet koud, bovenwater is het gemiddeld 15-25 graden.

IDEAAL Terceira is ideaal om te duiken. De lavastromen lopen onderwater door en hebben

grillige vormen gemaakt. De rotsen worden begroeid en dat creëert voor de onderwaterdieren voedsel en schuilplaatsen. Doordat het zand afgewisseld wordt door rotsen zijn er veel verschillende soorten dieren te vinden.

Het eiland telt twee duikscholen. Een daarvan: het Octopus Dive Center, een 10 jaar oude duikschool met een nieuw management. Het onderkomen van de duikschool ligt in het stadje Praia de Vitoria, de tweede grote stad van het eiland, op loopafstand van de haven. Er worden zowel bootduiken, met de Zodiac, als kantduiken georganiseerd. Afhankelijk van de wind wordt er aan alle kanten van het eiland gedoken.

Gehoornde slijmvis, *Parablennius gattorugine*

Bruine kogelvis, *Sphoeroides marmoratus*

Grijze trekkervis, *Balistes carolinensis*

Berenkreeft, *Scyllarus arctus*

Wrak van de Lidador

ROTS Een hele interessante duikplaats ligt aan de oostkust van het eiland. Vanuit Praia is het 20 tot 30 minuten met de grote RIB. Bij een rots, die bovenwater uitsteekt wordt er gedoken. Rond het eilandje zwemmen scholen barracuda, tonijnen en andere pelagische vissen. Eigenlijk zijn het twee rotsen met ertussen een doorgang. Op 27 meter zijn de rotsen begroeid met dodemansduim in alle kleuren. De plaats wordt daarom ook Coral Valley genoemd. Het zou de enige plek in de Azoren zijn met zoveel dodemansduim.

Een andere duikplaats is Black Mountain. Daar is vaak een grote zeebaars te vinden, De grouper heet Rudolf, hij is wat wispelturig en be-

Borstelworm, *Hermodice carunculata*

Korstanemoon

Dodemansduim

Hagedisvis

De kust

Stalagtieten in de krater

Spinkrab

Octopus

Tandbaars, *Epinephelus marginatus*

waakt soms zijn partner, die in hun grot blijft. Maar ook is hij nieuwsgierig en komt regelmatig kijken bij de duikers.

BESCHERMD Aan de zuidkant van Terceira ligt de hoofdstad en tegelijkertijd oudste stad van het eiland, Angra do Heroísmo. Een groot gedeelte van de oude binnenstad van Angra do Heroísmo valt onder de Unesco en is daardoor tot beschermd gebied verklaard. De route naar de duikplaats gaat door de nauwe straten, met de oude huizen. Met de grote duikbus is het passen en meten.

Aan het eind van de rit is een kade met een uitzicht op een grote baai. De twee trappen naar het water geven een goede toegang om in en

uit het water te komen. En – surprise – er ligt een groot wrak (78 meter lang) op nog geen 50 meter van de kant op 9 meter diepte! De meeste bewoners van het eiland hebben ook geen flauw idee dat het er ligt.

UIT 1873 Het is de Lidador, een Engels stoomschip uit 1873 met nog 2 masten met zeilen. Het was een typisch overgangschip uit die tijd. Het vervoer lading tussen Brazilië en de Azoren. Door een onverwachte zuidwesterstorm, terwijl het probeerde te vertrekken, liep het op een rots en stroomde vol met water. De stoomketel viel uit en het schip is gezonken.

Na 135 jaar is er niet veel meer van over. Er liggen verspreide brokstukken, o.a. een stoomke-

Papegaaisvrouwtje, *Sparisoma cretense*

Heremietkreeft

Murene

gewisseld door kleine kogelvissen. Op en in de rotsen hebben slijmvissen een schuilplaats gevonden, waar ze in en uit dartelen. Met hun grappige kopjes zijn ze een prima foto-object. Nieuwsgierig als ze zijn, willen ze naar buiten kijken en komen ze steeds dichterbij. Een fotograaf met een macrolens kan hier uren vertoeven, zonder op de tijd te letten, want het is nog geen drie meter diep. Niet alleen de fotograaf komt laaiend enthousiast uit het water, ook voor beginnende duikers is het een ideale en vooral veilige plek.

tel. De boeg is het interessantste deel, de boegspriet is bedekt met rode zakpijpjes, dat zorgt voor een kleurrijk geheel. Het wordt bewoond door de vissen, octopussen en borstelwormen. De rode papegaaivis is wel de meest opvallende vis. Op weg naar het wrak is een stuk zand waar weer veel bodemdieren zich in thuis voelen zoals platvissen en hagedisvissen. Ook de vliegende poon wordt hier vaak gespot.

ROTSBLOKKEN Voor de kade liggen enorme rotsblokken verspreid. Ze zijn bezaaid met wieren en andere plantjes. Prachtige zeesterren grazen daar graag naar algen en andere eetbare zaken. Octopus is volop aanwezig en naaktslakken, zoals de *Hypselodoris*, is bijna het heel jaar door te vinden. Onder de rotsen zitten berenkreeften, die houden niet van daglicht, die verstoppen zich goed.

De vissen zwemmen constant om de duikers heen. De lipvissen en de baarzen worden af-

HAVEN Een van de duikplaatsen in de buurt van de haven van Praia is Arena. Tussen de rotsen zitten veel murenes verstopt. In alle hoekjes en gaatjes is wel wat te vinden. Ook zijn er veel scholen vis. De jacht op de papegaaivis kan weer geopend worden. Bij deze soort is de vrouwelijke vis rood gekleurd. De mannetjes zijn niet lelijk, maar zeer opvallend van kleur, een soort muisgrijs? Waarom bij deze diersoort het vrouwtje opvallend mooi is, is niet bekend, maar wel interessant?!?

Een bekende vis in open water is de trekker-vis, maar die blijft toch vaak buiten bereik van de fotocamera. Totdat er een prooi is gevonden. Bij de dode spinkrab verzamelen zich veel vissen, maar ze gaan allemaal opzij voor de twee grote grijze trekkersvissen. Het is duidelijk een paartje. De grote, het mannetje (?) blijft op veilige afstand, maar als hij toch be-

Naaktslak, *Hypselodoris picta verdensis*

Tandkamslijmvis, *Ophioblennius atlanticus*

sluit om de spinkrab te onderzoeken, gaat ook het kleinere vrouwtje (?) opzij. Zo wordt de rangorde duidelijk! Weer een ondiepe duikplaats (15 meter), waar de fotografen zich kunnen uitleven en zelfs de tijd hebben om voor elkaar model te staan.

Ze zijn een aanrader, de Azoren. Op nog geen vier uur vliegen. Geen massatoerisme, geen prijzen met \$ tekens. Er is veel te doen, zowel onder als bovenwater, is ook leuk voor de niet duikende 'buddy'. En het is avontuurlijk duiken, want ja, er wordt toch in de open oceaan gedoken waar van alles is tegen te komen.

Platvis

Lipvis, *Coris julis*